

Lavandula officinalis **(*L.angustifolia, Lavanta*)**

Yurdumuzda yetişmeyen, yaprakları dar, korollanın üst dudağı 2 loblu ve düz olan çalı formunda bir kültür bitkisidir.

Çiçekleri **Flores Lavandulae T.K. (Lavanta çiçeğı)** ve bu çiçeklerden su buharı distilasyonu ile elde edilen uçucu yağ,
Oleum Lavandulae T.K. (Lavanta esansı)
koku vermek için **parfümeride** ve **kozmetikte** çok kullanılır.
Bu uçucu yağ **linalol** ve **linalil asetat** içerir.

Lavandula spica

Lavandula spica' dan da bir **uçucu yağ** elde edilir; lavantadan farklı olarak **kafur** ve **ökaliptol** oranı daha yüksektir.

Bu uçucu yağ da parfümeride kullanılır.

Lavandula stoechas

(Karabaş)

Batı ve Güney Anadolu yanında Trakya'da da yetişen 40-50 cm boyunda bir çalıdır.

Çiçek durumunun sapı çok kısadır veya yoktur;
%0.8-0.9 kadar yağ içerir; türün uçucu yağı
%23-29 kadar **kafur** içerir.

Melissa officinalis

(Oğulotu, Melisa)

Bir Akdeniz bitkisidir.

Yurdumuzda da yetişen çok yıllık otsu bir türdür.

Laminası ovat kenarları krenat olan yaprakları karakteristik limon kokuludur.

Bitkinin yaprakları, **Folia Melissaе T.K. (Melisa yaprağı)** ve bu yapraklardan subuharı distilasyonuyla elde edilen uçucu yağ **Oleum Melissaе T.K. (Melisa esansı)** %40 kadar **sitronellal** içerir; **stomaşik ve sedatif** etkilidir.

Thymus sp. (Kekik)

Türlerinde hem kaliks hem korolla bilabiattır; stamen 4 tane olup filamentleri uzundur ve birbirinden uzaklaşmıştır.

Yapraklarda lamina tabana doğru daralır ve iki kenarı siliattır.
Bu genusun yurdumuzda 40 kadar türü yetişir.

Thymus vulgaris

Güney Avrupa, Amerika ve diğer ülkelerde de yetişen, Türkiye' de kültürü yapılan, 20-30 cm boyunda yarıçalı, sürünücü bir bitkidir.

Yapraklar %2.5 uçucu yağ taşır, bu oran kimyasal ırka göre değişir. Su buharı distilasyonu ile elde edilen

***Oleum Thymi* T.K. (Kekik esansı)**

timol ve **karvakrol** bakımından zengindir (toplam %70' i kadar).

Bitkinin topraküstü kısımları, ***Herba Thymi* (Phr. Eur.)** Avrupa Farmakopesi'nde kayıtlıdır; uçucu yağdaki (%1.2) timol ve karvakrol toplam oranı %64'e kadar yükselir.

Flavonoid ve saponozitlerle timol ve karvakrolün etkisi desteklenir.

Drog mide-bağırsak bozukluklarında; bronşit, boğmaca, kuru öksürükte ekstre, tentür veya infüzyon şeklinde kullanılır.

Antibakteriyel, ekspektoran etkileri de belirgindir.

Thymus serpyllum

Yurdumuzda oldukça yaygın ve sık rastlanan 10 cm kadar yükselebilen, yatık, çok yıllık bir bitkidir; “yabani kekik” de denir.

Çiçekli ve yapraklı dalları

Herba Serpylli

T.K. (Yabani kekik)

timol ve karvakrol taşır; antispazmodik, ekspektoran ve karminatif etkilidir, baharat olarak kullanılır.

***Origanum* sp. (Mercanköşk, Merzengüş)**

Çiçekler, sık ve imbrikat dizilişli braktelerin koltuğundadır. Yurdumuzda 20 kadar türü yetişir. **Timol** ve **karvakrol** taşıyan türler baharat olarak çok kullanılır.

Origanum heracleoticum
(*O.hirtum*, İstanbul kekiği)

Trakya' da, Batı ve Güney Anadolu' da yetişen 50 cm boyunda, çok yıllık, otsu bir bitkidir.

Çiçekli dalları İstanbul' da “kekik” adıyla satılır.

Topraküstü kısımlarından %4-5 kadar uçucu yağ elde edilir; **karvakrol'** ce zengindir.

Origanum smyrnaeum (*O.onites*, İzmir kekiği)

Batı ve Güney Anadolu' da yaygın olan 40-50 cm boyunda, grimsi renkli bir bitkidir.

Çiçekli dalları İzmir'de “Peynir kekiği” adı ile satılmaktadır.

Topraküstü kısımlarından elde edilen uçucu yağ (%2-3, %72 kadar) **karvakrol içerir.**

***Corydothymus capitatus* (Kara kekik)**

Batı ve Güney Anadolu' da yetişir.

Sert yaprakları olan çalı formundaki bu bitki %3.5-5 kadar uçucu yağ taşır, %50-60'ı karvakroldur. Kekik gibi kullanılır.

***Thymbra spicata* (Karabaş kekik, Zahter)**

Batı ve Güney Anadolu' da yetişir.

Bu bitkiden elde edilen uçucu yağ **karvakrol** bakımından zengindir (yağın %55'i)

Bu bitki de kekik gibi kullanılır.

Sideritis sp.

Dağ (yayla) çayı adıyla Anadolu'da çay olarak en çok kullanılan bitki gruplarından biri de **Sideritis** türleridir.

Bu bitkiler Balıkesir çevresinden Kahramanmaraş'a kadar bütün kıyı şeridinde, İç Batı Anadolu eşiğinde, değişik mahalli isimler verilerek, çay olarak kullanılır.

Sideritis türleri, ülkemizde yaygın olarak genellikle orman altında veya orman açıklıklarında yetişir.

(Prof.Dr. Ekrem SEZİK/buğday Dergisi 2004)

Sideritis türlerinde yapılan kimyasal çalışmalarda, **diterpenoitler**, **flavonoitler** ve **uçucu yağ**, **iridoitler**, **triterpenik asitler** bulunmuş. Bu bitki çayı, **soğuk algınlığında** ve **idrar artırıcı** olarak kullanılıyor.

Salvia sp. (Adaçayı)

Stamen 2 tane,
kaliks ve korolla bilabiattır.

Yurdumuzda 80 kadar türü
yetişmektedir,
hepsi adaçayı olarak isimlendirilir.

Salvia officinalis ***(Tıbbi Adaçayı)***

Kodekslerde drog veren bitki olarak
kayıtlı olmasına karşın yurdumuzda
yetişmeyen, çalı formunda bir
türdür.

Yaprakları

**Folia Salviae T.K. (Tıbbi adaçayı
yaprağı)** eliptik-ovat, yumuşak,
grimsi-yeşil renkli, tüylü ve belirgin
damarlıdır. Sıcak enfüzyonları gargara
halinde boğaz ağrılarını gidermede
ayrıca yara iyi edici olarak kullanılır.

Bu yapraklardan subuharı distilasyonu ile bir uçucu yağ elde edilir,

Oleum Salviae T.K. (Adaçayı esansı);

bu drog % 50 **tuyon** ve %15 kadar **sineol (ökaliptol)** içerir,
iyi bir solunum yolları antiseptiğidir; sedatif etkisi de vardır fakat **tuyon**dan
dolayı zararlı olduğundan içeriden bu amaçla kullanılmaz.

Salvia triloba **(*S.fruticosa*, adaçayı)**

Yurdumuzda Batı, Güneybatı Anadolu ve Trakya' da yetişen bir türdür.

Yaprakları yumuşak sık tüylü, gri-yeşil renklidir ve lamina tabanında 2 küçük lob bulunur, ismi buradan gelmektedir.

Bu yapraklardan su buharı distilasyonu ile elde edilen uçucu yağ **Elma yağı** adı verilir, **sineol** bakımından zengindir (%60), bu nedenle tıbbi adaçayından daha değerlidir.

**Bu türün yaprakları da iyi bir solunum yolları antiseptiğidir;
çay halinde çok kullanılır.**

Salvia divinorum

Meksikada doğal olarak yetişen ve kültürü yapılan çok yıllık 1 m ye kadar boylanabilen endemik otsu bir bitkidir.

Yaprakları 10-30 cm boyunda, oval kenarları dentat ve çıplak; çiçekler beyaz, tüylü, kaliks mor-menekşe rengindedir.

Mazatek şamanları tarafından uzun yıllar hastaları tedavi etmek amacıyla kullanılmıştır

Bitkinin yaprakları çiğnenerek, tentür şeklinde ya da sigara olarak kullanılır.

Halusinasyon yapar.

Halusinasyon etki içinde bulunan ve diterpen yapısında olan **salvinorin A** ve **salvinorin B** den ileri gelir.

Salvia sclarea

Yurdumuzda sık rastlanan bir türdür; yaprakları büyük, kordat ve tüylü, çiçekleri beyaz renklidir.

Uçucu yağı linalol taşıdığı için **parfümeri** sanayiinde değerlidir; bitkinin Fransa' da kültürü yapılır.

Rosmarinus officinalis

(Biberiye, Kuşdili)

Batı ve Güney Anadolu'da yetişir.

Yaprakları **Folia Rosmarini**, dar linear, kenarları alt yüze doğru kıvrık (revolut), üst yüzü yeşil alt yüzü açık renkli, derimsi, kısa saplı bir drogdur.

Yapraklardan elde edilen uçucu yağ

Oleum Rosmarini T.K.
(Biberiye esansı)

tahriş edicidir, haricen,
romatizmada kullanılır.

Yaprakları çeşitli yemeklerde baharat olarak tüketilir.

Fam.: Verbenaceae

Vitex agnus-castus (Hayıt)

Akdeniz ülkelerinde, Batı ve Güney Anadolu' da, ayrıca Trakya' da yetişen 1-2 m boyunda küçük bir ağaçtır.

Yaprakları flavonozit ve sineol içeren uçucu yağ taşır.
Meyvalar stomaşik, süt salgısını arttırıcı ve adet düzenleyici etkidedir.

Lippia citriodora (L. triphylla)

Vatanı Şili olan, yurdumuzda sıcak yörelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, küçük bir ağaçtır.

Yaprakları 6-7 cm boyunda, lanseolat, sekonder damarları paralel ve kuvvetli limon kokuludur.

Bu koku uçucu yağında bulunan sitral'den (%25 kadar) ileri gelir.

Bu yapraklar **stomaşik** etkilidir ve “melisa” diye satılır, ayrıca çay ve içki hazırlamada da yararlanır.

Fam: Scrophulariaceae

Bu familyadaki bitkiler, ılıman bölgelerde yetişen tek veya çok yıllık, otsu, çalı, bir kısmı da parazit bitkilerdir.

***Digitalis purpurea*
(Kırmızı çiçekli yüksükotu)**

Avrupa dağlarında orman kenarlarında yetişen iki yıllık bir türdür. Ülkemizde park ve bahçelerde süs amacıyla yetiştirilir.

Bitki 60-70 cm boyunda, yapraklar tabanda rozet şeklinde toplanmış büyük, ovat-spatulat, sapsız ve tüylüdür, damarlanma retikulat, alt yüzde çok belirgin, kenarı ise krenattır.

Folia Digitalis T.K.

(Yüksükotu yaprağı), birinci yılın rozet, ikinci yılın rozet ve gövde yapraklarından oluşur; drog **kardiyoaktif heterozitler (digitoksin, gitoksin) taşır.**

Kalbi kuvvetlendirir, kalp hareketlerini düzenler, ödem boşaltır, diüretik etkilidir; bunlar kalp adalesinde biriken bileşiklerdir.

Bütün kodeks ve farmakopelerde Folia Digitalis'in elde edildiği ofisial bitki olarak kayıtlı olan *D.purpurea* yurdumuz için yerli değildir, fakat **Trakya ve Anadolu'da 4' ü endemik, 9 *Digitalis* türü yetişmektedir.**

Digitalis lanata (Yünlü yüksükotu)

Trakya ve Kuzeybatı Anadolu bölgesinde yetişen 30-80 cm boyunda bir bitkidir.

Yapraklar oblong-lanseolat, sapsız, çıplak veya kenarları siliattır. çiçek durumu çok sık; çiçek eksenü tüylü; korolla beyaz veya beyazımsı-sarı renklidir, alt dudak uzundur.

Bolu-Düzce' de kültürü yapılmaktadır.

Folia Digitalis lanatae, lanatozitler adı verilen heterozitleri içerir; lanatozit C suda daha kolay eriyen bir kardiyotonik bileşiktir, digitalin ve digoksin'e göre daha etkilidir.

Verbascum sp.

(Sığırkuyruğu, kral şamdani)

Memleketimizde çoğu endemik 230 kadar tür ile temsil edilen zengin cinslerden biridir.

Verbascum phlomoides (Sığır kuyruğu)

Verbascum thapsus

Stamenleri ile beraber korolla,

Flores Verbasci T.K. (Sığır kuyruğu çiçeği)

droğunu oluşturur.

Müsilaj ve **flavonoitleri** taşıyan **drog ekspektoran** ve **göğüs yumuşatıcı** etkilidir.

Fam: **Acanthaceae**

Tropiklerde yetişen, çoğu çalı veya otsu bitkilerdir; Afrika, orta Amerika, Brezilya ve Endonezya yetiştiği ülkelerdir, bazıları ağaç formundadır.

Morfolojik özellikleri Scrophulariaceae familyasına çok yakındır, örneğin çiçekleri asimmetrik, pentamer, ovaryum üst durumlu olup iki karpelden meydana gelmiştir, meyva kapsüldür.

Andrographis paniculata

Tropikal ve subtropikal Asya' da yetişen, Çin ve Tayland' da kültürü yapılan, 1 m' ye kadar boylanabilen, tek yıllık, otsu bir bitkidir.

Bitkinin gövde ve yaprakları **Herba Andrographidis**, **diterpen laktonlar** içerir, en fazla andrografolit (%2.4) bulunur, bu bileşik tohumda en düşük orandadır; diterpenlerden deoksiandrografolit ve diğerleri, yapraklarda bulunmuştur.

Acı lezzetli olan drog, üst solunum yolları hastalıklarında (sinüzit, bronşit, tonsillit), ateş düşürücü olarak, sindirim yolu enfeksiyonlarında, akut diyarede kullanılır.

Antiviral etkisi nedeniyle uçuk tedavisinde yararlıdır.

Fam: Pedaliaceae

Bir veya çok yıllık, daha çok kültür bitkilerinin bulunduğu bir familyadır.

Sesamum indicum (Susam)

Vatanı Afrika' dır, birçok tropikal ve sıcak bölgede ve Anadolu' a kültürü yapılır.

Tohumlar 2.5-3 mm boyunda, yüzeyi ince retikulattır.

Semen Sesami %40-50 sabit yağ taşır.

Helva yapımında ve pastacılıkta kullanılır.

Tohumlardan sıkılarak elde edilen

Oleum Sesami (Susam yağı) T.K

hafif laksatiftir; eczacılık tekniğinde, emülsiyon, liniment yapımında ve sabun ayrıca yemeklik yağ olarak tüketilir, besin değeri yüksektir.

Fam: Plantaginaceae

Plantago (sinirli ot) türleri, toprak üstünde rozet yapraklar taşıyan ve yaprakları paralel damarlı olan, bir veya çok yıllık, otsu bitkilerdir.

***Plantago psyllium* (*P. afra*, karnıyarık otu)**

Yurdumuz dahil Akdeniz bölgesinde yetişir, 10-30 cm boyundadır.

Tohumları, **Semen Plantaginis (Semen Psylli) (Phr. Eur.)** eliptik-oblong, 2-3 mm, parlak, koyu-kahve (siyah değil) veya açık kahverengi; ventral yüzünde daha açık renkli linear bir oyuk bulunur.

Müsilaj (%10-30), yağ (%2.5-10), protein (%15-20) bakımından zengindir.

Müsilaj (arabinoksilan) sadece testa epidermasında bulunur, bu nedenle

Plantaginis ovatae testae, ayrı bir drog olarak kullanılır.

Sabit yağ linoleik, oleik ve palmtik asitten oluşur.

Her iki drog da toz edilerek, laksatif etkisinden dolayı

kronik kabızlıkta, hemoroitte, kolesterol düşürücü olarak ve zayıflama diyetlerinde bol suyla alınır.

Plantago major

Ordo: Rubiales

Fam: Rubiaceae

Bu taksonda, tropikal ve subtropikal bölgelerde yetişen, çoğu odunlu, bir kısmı otsu bitkiler bulunur.

Rubiaceae zengin bir familyadır, yeryüzünde 400, ülkemizde 10 genus yetişir.

***Cinchona succirubra* (Kınakınaağacı)**

15-20 m boyunda,
Peru ve Bolivya' a
yetişen tropikal Asya
ve tropikal
Amerika'da kültürü
yapılan bir ağaçtır.

Gövde ve dal kabukları
Cortex Chinae (C.Cinchonae) T.K.
(Kınakına kabuğu) isimli droğu oluşturur;
acı lezzetli olduğundan iştah açıcı ve
kuvvet vericidir.

Droğun asıl önemi taşıdığı alkaloidlerden **kinin, kinidin, kinkonin** ' den ileri gelir; **kinin sıtmanın spesifik ilacı** olduğu gibi **antipiretik** tir; **kinidin** ise **antiaritmik** aktivite gösterir, yani kalp hareketlerini düzenler, **taşikardi** de kullanılır.

Uragoga ipecacuanha (İpeka)

Vatanı Brezilya olan orman altında yetişen 30 cm boyunda, alçak bir çalıdır.

Kökleri 2-5 mm çapında uzun silindirler şeklindedir; yer yer merkezi silindirin etrafı çıplaktır, kabuk kısmı boyuna sıkıştırılmış gibi görülür.

Radix Ipecacuanhae T.K. (ipeka kökü) de **alkaloit** içerir; **emetin** ve **sefaelin** başlıcalarıdır, bunlardan **emetin**, az miktarda **ekspektoran**, yüksek dozda **emetiktir**; ayrıca **amipli dizanterinin spesifik ilacıdır**.

Coffea arabica ***(Kahve ağacı)***

Coffea arabica vatanı Habeşistan,

Coffea canefora (kahve ağacı) vatanı tropikal Afrika olan küçük ağaçlardır, bunların çeşitli varyeteleri birçok ülkede yetiştirilir.

Örneğin;

C.arabica var.typica Brezilya' da,

C.arabica var.mocca ise Arabistan'da kültüre alınmıştır.

Türkiye'ye en çok ithal edilen ***C.arabica var. typica***' dır, **Yemen kahvesi** diye isimlendirilir ve iyi kalitelidir.

C.canefora var.robusta bitkisi ise Afrika' da en çok tanınan türdür.

Tohumlar **Semen Coffeae**, **kafein** içerir, bu alkaloid **uyarıcı etkilidir**, **dolaşım**, **sindirim ve merkezi sinir sistemini uyarır**, **diüretik etki** de gösterir.

Fam: Valerianaceae

Ilıman bölgelerde yetişen bir veya çok yıllık otsu bitkileri kapsayan bir familyadır. Çok yıllık olanların toprakaltı kısımları rizomludur.

Familyanın yeryüzünde 10 cins ve 370 türü vardır. Yurdumuzda ise 3 cinsi 47 türü yetişir.

Valeriana officinalis (Kediotu)

Avrupa ve Asya'nın çeşitli bölgelerinde ve ülkemizde doğal olarak yetişir; tıbbi değeri nedeniyle bazı Avrupa ülkelerinde kültürü de yapılır.

Bitkinin kök ve rizomları

Radix Valerianae T.K. (Kediotu kökü) droğunu verir.

Taze drogda **valepotriat**'lar bulunur. Beklemiş drogda ise **izovaleriyamik asit** vardır. Ayrıca **uçucu yağ** ve bol **nişasta** içerir.

Drog tentür ve ekstre halinde iyi bir sedatif ve antispazmodiktir; asabi uykusuzluklarda ve sinir zaafiyetlerinde kullanılır.

Ayrıca tranquilizan etikisi de vardır.

Kökten elde edilen uçucu yağ **Oleum Valerianae (Kediotu esansı)** adı ile aynı amaçlarla kullanılır.

Ordo: **Cucurbitales**

Çoğunluğu sürünücü veya sülüklerle tırmanan, kaba tüylü, monoik veya dioik, otsu bitkilerin bulunduğu bir takımdır.

Fam: **Cucurbitaceae**

Bu familyadaki bitkiler, sıcak veya ılıman bölgelerde yetişen, genellikle parçalı yapraklı, kaba ve sert tüylü, tırmanıcı, otsu bitkilerdir.

Familyada 100 cins ve 850 tür bulunur.
Ülkemizde 3 cins ve 8 türü doğal olarak yetişir.
Ancak meyvaları nedeniyle kültürü yapılan türler de vardır.

Ecballium elaterium (Acıkavun, cirtatan, acıdülek, eşek hıyarı)

Meyva usaresi yoğunlaştırılarak **Elaterium** elde edilir, bu drog **drastik müshiller**dendir.

Taze meyva usaresi, halk arasında sinüsleri açmak için sinüzitte buruna damlatılır. Ancak tahriş edici olduğu ve ödem yaptığı için tehlikelidir.

Momordica charantia ***(Kudret narı)***

Vatanı Dođu Asya' dır. Yurdumuzda bazı yörelerde yetiştirilir. Tırmanıcı ve tek yıllık bir bitkidir.

Meyvaları 10-15 cm boyunda, mekik şeklinde, üzeri kabarcıklı bir bakkadır.

Olgun meyvalar zeytin yağında bekletilip ezilerek bir merhem hazırlanır, bu pomad yara iyi edici olarak ve deri hastalıklarında kullanılır.

Fam: **Compositae** (Asteraceae)

Yeryüzünde 1000' e yakın cins ve 20.000 kadar tür ile temsil edilen, çiçekli bitkilerin en zengin familyasıdır.

Yurdumuzda 130 kadar genus, 1100 den fazla türü yetişir.

Bitkilerin çoğu otsudur, çalı veya ağaç formunda olanların sayısı azdır.

Çiçek durumu **kapitulum**dur; tabanında braktelerden meydana gelmiş bir **involukrum** bulunur.

Durumdaki çiçekler ya erdişi veya tek eşeyli, aktinomorf veya zigomorftur.

Meyva tipi akendir, tepesinde bazen bir papus bazen kaliks artığı bulunur.

Bu familyada **uçucu yağ**, **inülin** ve **lateks** en sık rastlanan bileşiklerdir.

Ayrıca **seskiterpen laktonlar**, **alkaloitler** (*Senecio*), **esterler** (piretrinler); **saponozitler**, **kumarinler** ve **flavonoller** de saptanmıştır.

İçerdikleri bileşikler nedeniyle bitkilerin çoğu eczacılıkta, gıda endüstrisinde ve lateksinden dolayı da diğer sanayi alanında kullanılmaktadır.

Bu familya 2 altfamilyaya ayrılarak incelenir.

Subfam: **Tubuliflorae** (Asteroideae, Tubiflorae)

Bu taksonda, kapitulumdaki çiçeklerin ya hepsi veya hiç olmazsa ortadakiler tüp şeklindedir (çevredekiler dilsiz).

Diğer alttürdekilerden farklı olarak çoğunlukla süt borusu bulunmaz.

Eczacılıkta kullanılan ve drog veren bitkilerin çoğu bu taksondadır.

Matricaria chamomilla (Mayıs papatyası)

Flores Chamomillae T.K.

(Adi papatya) kapitulumlardan oluşan drogdur, **uçucu yağ** taşır, bu yağ taze distillendiği zaman mavi renklidir, bu renk içerdiği **kamazulen** isimli bileşikten ileri gelir.

Drog **antispazmodik**, **stomaşik**, **stimulan** ve **yara iyi edicidir**, **karın ağrılarında**, gargara halinde **boğaz ağrılarında** kullanılır. **Ayrıca rengini açmak amacıyla saçlar papatya suyuyla yıkanır.**

Anthemis nobilis

(Alman papatyası, rumi papatya)

Yurdumuzda yetişmeyen, Batı Avrupa'da kültürü yapılan çok yıllık bir bitkidir.

Katmerli olan kapitulumları

Flores Chamomillae romanae T.K. (Rumi papatya) uçucu yağ içerir ve mayıs papatyası gibi, aynı amaçlarla kullanılır.

Tanacetum parthenium (Gümüş düğme, Feverfew)

Kuzey Anadolu, Güneydoğu Avrupa, Kafkasya ve Kuzey Amerika' da yetişen,
20-60 cm boyunda, çok yıllık otsu bir bitkidir.

Herba Tanaceti, Herba Tanaceti parthenii, (Phr. Eur.)' nin etken maddesi

seskiterpen lakton olan partenolit' tir ve %0.9 kadardır.

Bu miktar Avrupa Farmakopesi' ne göre %0.2' den az olmamalıdır. Toz, ekstre, tentür ve damla şeklinde, migrene karşı kullanılır.

Tussilago farfara (Öksürükotu)

Yaprakları çiçekler solduktan sonra çıkar, 5-10 cm kadar köşeli-dairemsi, alt yüzü tomentoz, kirli beyaz, üst yüzü mat yeşil renkli ve etlidir.

Folia Farfarae T.K.
(Öksürükotu yaprağı)

müsilaj içeren droglardandır, tek başına veya diğer droglarla birlikte **antitussif** ve **göğüs yumuşatıcı** olarak verilir.

Yurdumuzda bir çok yerde, toprağı gevşek ve nemli sırtlarda yetişen, çok yıllık, otsu bir bitkidir.

İlkbaharda, yapraklardan önce görülen çiçek durumları sarı renklidir, gövdeden tek tek çıkar.

Artemisia absinthium (Pelinotu)

Çok yıllık bir çalıdır; Avrupa' da, Asya' da ve yurdumuzda yetişir.

Çiçekli ve yapraklı dalları

Herba Absinthii T.K. (Pelinotu) isimli droğu oluşturur; **acı madde** ve **uçucu yağ**

içerir, **iştah açıcı** ve **stomaşik** olarak kullanılır.

Zehirli bir drog olduğu için kodekslerden çıkarılmıştır.

Bitkiden absent isimli içki hazırlanır.

Arnica montana

Orta Avrupa' da, dağlarda yetişen, yaprakları oppozit dizilişli, çiçekleri büyük, çok yıllık 20-50 cm boyunda, otsu bir bitkidir.

Sarı renkli kapitulumları

Flores Arnicae T.K. (Arnika çiçeği)

isimli droğu oluşturur, **zehirlidir**; dışarıdan **romatizma ağrıları**nda ve **yara iyi edici** olarak kullanılır.

***Silybum marianum* (*Carduus marianus*)** **(Milk thistle, Meryemana diken, devedikeni)**

Özellikle Ege ve Marmara sahil kentlerimizde, boş arazide çok rastlanan, 20-150 cm boyunda, tek yıllık, otsu bir Akdeniz ülkeleri bitkisidir.

Fructus Silybi mariani **(Fructus Cardui mariae)**

flavanolignan yapısında bileşikler içerir, %1.5-3 oranındadır. Etkiden sorumlu başlıca bileşik **silimarin'** dir, bu, **silibin, silikristin** ve **siliadinin'** den oluşan bir karışımdır.

Karaciğer zehirlenmelerinde (alkol, ilaç, mantar gibi), akut ve kronik hepatitte, sirozda ve sarılıkta, safra taşlarını gidermede kullanılır.
Karaciğer rejenerasyonunu hızlandırır.

Echinacea purpurea

K. Amerika ve Kanada' da yetişen, ayrıca bu bölgede ve Orta Avrupa ile Rusya' da kültürü yapılan, çok yıllık, otsu, boyu 120 cm' e kadar varan bitkilerdir.

Daha çok kökler,
Radix Echinaceae, bazen de çiçekli dönemde toplanmış
Herba Echinaceae purpureae kullanılır.

Etken bileşiklerin başında polisakkaritler (**arabinoramnogalaktan**) alkamidler (**ekinasein**) ve kafeik asit türevleri (**ekinakozit**) gelir, polisakkaritlerden dolayı kuvvetli immunostimulan etki gösterir ve interferon üretimini arttırır.

Soğuk algınlığı ve gripde antiviral ve antibakteriyel olarak, solunum ve idrar yolları enfeksiyonlarında kullanılır.

Ekinasein' in insektisit etkisi de vardır.

Echinacea angustifolia

Echinacea pallida

Inula helenium (Andız)

Kökleri Radix Inulae veya **Radix Helenii**, **inülin** bakımından zengin droglar arasındadır (%45 kadar).

İnulin, Compositae familyası bitkilerinde bulunan bir poliholozittir. 30 tane fruktofuranoz molekülünden meydana gelmiş olup bitkilerin toprak altı organlarında depolanır,

Subfam: **Liguliflorae (Cichorioideae)**

Bu altfamilyadaki bitkilerde kapitulumu oluşturan çiçeklerin hepsi ligulat (dilsiz) tir. Lateks boruları bulunur, fakat uçucu yağa ender olarak rastlanır.

Cichorium intybus

Taraxacum officinale

Lactuca virosa

“Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik lisans derslerinde kullanılan bu slaytlar, Farmasötik Botanik (Prof. Dr. Nevin TANKER, Prof. Dr. Mehmet KOYUNCU, Prof. Dr. Maksut COŞKUN; Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Yayınları No: 528, 2016, Ankara) ders kitabı kaynak alınarak hazırlanmıştır.”